

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET NUORTEN ELÄMÄSSÄ

Mitä SDG 3 ja 5 merkitsevät meille Tansaniassa

KESTÄVÄN
KEHITYKSEN
TAVOITTEET

MIKSI NÄMÄ TAVOITTEET OVAT TÄRKEITÄ?

Tiesitkö, että suurin osa tansanialaisista on alle 35-vuotiaita?

Se tarkoittaa, että nuoret eivät ole vain tulevaisuus – he ovat myös tämän hetken suurin ikäryhmä.

Kun puhumme asioista kuten terveydestä (**tavoite 3**) tai sukupuolten tasa-arvosta (**tavoite 5**), puhumme omista elämistämme, ystävistämme, kouluistamme ja tulevaisuudestamme.

Tämä julkaisu on Euroopan unionin osarahoittama. Suomen YK-liitto ja Nuva ry vastaavat yksin sen sisällöstä, eikä sisältö välttämättä vastaa Euroopan unionin näkemyksiä.

HYVÄ TERVEYS JA HYVINVOINTI

Teiniraskaudet ja lapsiavioliitot ovat edelleen yleisiä

- 34 % 18-vuotiaista tytöistä on ollut joskus raskaana.
- Vuonna 2023 Tansaniassa kirjattiin 113 syntymää 1 000:tta 15–19-vuotiasta tyttöä kohti – noin 11 % teinitytöistä synnytti.
- Lapsiavioliittojen yleisyys vaihtelee alueittain, mutta maaseudulla esiintyvyys on korkeampaa kuin kaupungeissa.
- 37 % nuorista naisista (20–24 v.) oli jo naimisissa ennen 18 vuoden ikää.

Yli kolmannes 18-vuotiaista tytöistä on ollut joskus raskaana.

Naisten sukuelinten silpomista (FGM) tehdään edelleen, vaikka se on laitonta

- FGM tarkoittaa ulkoisten naissukupuolielinten osittaista tai täydellistä poistamista tai muuta vahingoittamista ei-lääketieteellisistä syistä. Se tehdään usein osana kulttuurista tai perinteistä aikuistumisriittiä, mutta siitä ei ole mitään terveyshyötyjä. Sen sijaan se voi aiheuttaa elinikäisiä fyysisiä ja psykologisia haittoja.
- FGM tunnustetaan kansainvälisesti tyttöjen ja naisten ihmisoikeuksien loukkaukseksi.
- Tansaniassa 15–24-vuotiaiden tyttöjen ja nuorten naisten keskuudessa FGM:n esiintyvyys on laskenut hieman viime vuosina: 5,9 % (2015–2016) → 4,9 % (2022).
- Kansallinen arvio (kaikki 15–49-vuotiaat naiset): noin 10 % (2015) → noin 8 % (2022).

”Halusin apua, mutta minua pelotti, että minuun suhtaudutaan tuomitsevasti” – 17, Dodoma

Alueelliset erot ovat suuria:

- alle 1 % Sansibarilla ja eteläisillä alueilla
- jopa 20 % pohjoisessa
- joissakin keskittymäalueissa, kuten Manyarassa ja Dodomassa, luvut ovat pysyneet edelleen korkeina.

*”Afya Bora
kwa Kila
Kijana”*

*– Hyvää terveyttä
jokaiselle nuorelle*

Nuorille suunnatut terveystalvelut ovat riittämättömiä

- HIV-tartunnat ovat yhä korkeita nuorten keskuudessa, erityisesti 20–24-vuotiailla tytöillä.
- Monilta nuorilta puuttuu pääsy mielenterveystalveluihin ja mielenterveysongelmien olemassaoloa vähätellään.

Häpeä ja pelko estävät monia nuoria hakemasta tietoa tai palveluita seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin liittyen.

- Vain 30 % julkisista terveyskeskuksista on nuorisoystävällisiä.
- Kansalaisjärjestöt ja nuoret vaativat lisää nuorisoystävällisiä terveystalveluita. Nuorisoystävälliset palvelut täyttävät seuraavat kriteerit:
 - **Saavutettavuus:** Klinikalle tai palvelupisteelle on esteetön ja helppo kulku, palvelut ovat edullisia ja aukioloajat sopivat nuorten arkeen.
 - **Kunnioittava, ei-tuomitseva hoito:** Terveysthuollon ammattilaiset on koulutettu kohtaamaan nuoria ilman stigmaa, moralisoimista tai syrjintää (esim. jos nuori hakee tietoa ehkäisystä, raskaudesta, HIV:stä tai mielenterveydestä).
 - **Yksityisyys ja luottamuksellisuus:** Tilat, joissa nuori voi puhua vapaasti tietäen, että tietoja ei jaeta vanhemmille, opettajille tai yhteisön jäsenille ilman suostumusta.
 - **Kattavat palvelut:** Seksuaali- ja lisääntymisterveystpalvelut (ehkäisy, HIV-testaus ja neuvonta, sukupuolitautien hoito), mielenterveyden tuki, sukupuoleen perustuvan väkivallan (GBV) palvelut sekä yleiset ennaltaehkäisevät palvelut, kuten rokotukset.
 - **Nuorten osallistuminen:** Joissakin keskuksissa toimii vertaisohjaajia, nuorisokerhoja tai erityisiä ”nuorten nurkkauksia”, joissa nuoret itse osallistuvat palveluiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Kehitystä on tapahtunut:

Huhtikuuhun 2025 mennessä Tansaniassa on perustettu 701 mielenterveys- ja neuvontakeskusta, 1 561 nuorisoystävällistä palvelupistettä sekä maksuton valtakunnallinen mielenterveyden tukipuhelin: ”115”.

SUKUPUOLTEN TASA-ARVO KESTÄVÄN KEHITYKSEN EDELLYTYKSENÄ

- Monet tytöt keskeyttävät koulun raskauden vuoksi eivätkä koskaan palaa opintojen pariin.
- Pojille opetetaan, että he eivät saa näyttää tunteitaan.
- Sukupuoleen perustuva väkivalta (GBV) on yleistä, mutta siitä raportoidaan harvoin.

”Synnytin lapsen, mutta halusin jatkaa koulun käyntiä enkä jäädä kotiäidiksi. Onneksi se on nyt mahdollista.” – 18, Mbeya

Tyttöjen koulupudokkuus:

- Vain 1 % naimisissa olevista 15–19-vuotiaista tytöistä käy koulua
- Vuosina 2017–2021 lähes 30 000 tyttöä keskeytti koulun raskauden takia. Vain 1 692 palasi takaisin kouluun synnytyksen jälkeen.
- Tammikuussa 2023 päättyneenä lukuvuonna 1 907 raskaana olevaa tai synnyttäneyttä nuorta palasi toisen asteen kouluun. Tämä kertoo paikallisista edistysaskeleista, mutta ei suuresta kansallisesta muutoksesta.

”Usawa wa Kijinsia kwa Maendeleo Endelevu”

NUORTEN TEKEMÄ VAIKUTTAMISTYÖ TANSANIASSA

Kaikista näistä haasteista huolimatta nuoret eivät ole passiivisia sivustakatsojia. He osallistuvat aktiivisesti tulevaisuutensa muokkaamiseen vaikuttamisen, koulutuksen ja innovoinnin kautta:

- Nuorten johtamat järjestöt eri puolilla Tansaniaa muokkaavat aktiivisesti keskustelua ja toimintaa terveyden ja sukupuolten tasa-arvon ympärillä.
- Tansanian YK-liitto ottaa nuoria mukaan kansallisiin keskusteluihin ja vahvistaa nuorten ääntä kansallisessa päätöksenteossa.
- Girl Up Tanzania kouluttaa nuoria naisia johtajuuteen, kuukautisterveyteen ja digitaaliseen lukutaitoon liittyen. He myös haastavat sosiaalisen median avulla sukupuolinormeja ja vahvistavat tyttöjen asemaa.
- Tansanian nuorisoterveyden kehittämisjärjestö TYDHO tarjoaa vertaiskoulutusta lisääntymisterveydestä, mielenterveydestä ja HIV:stä erityisesti niillä alueilla, joissa ei ole virallisia palveluita saatavilla.

- Nuori aktivisti Rebeca Gyumi perusti Msichana Initiativen vuonna 2016 ja yhdessä järjestökentän kanssa ajoi onnistuneesti läpi oikeudellisen vetoomuksen, jolla tyttöjen avioliittoikä nostettiin 14 vuodesta 18 vuoteen. Järjestö jatkaa tyttöjen oikeuksien puolustamista lakimuutosten ja yhteisötyön kautta.
- Koulukerhot ja yhteisöfoorumit luovat turvallisia tiloja avoimille keskusteluille mielenterveydestä ja sukupuolten tasa-arvosta, auttaen yhä useampia nuoria tulemaan nähdyiksi, kuulluiksi ja tuetuiksi.

Mikä on jo muuttunut paremmaksi?

- Avioliittolaki (Law of Marriage Act) asettaa nyt sekä tyttöjen että poikien lailliseksi avioliittoikäksi 18 vuotta. Muutos vahvistettiin vuonna 2019.
- Takaisin kouluun -politiikka (Re-entry Policy) astui voimaan marraskuussa 2021. Se mahdollistaa raskaana olevien ja synnyttäneiden tyttöjen opiskelun. Vuosina 2002–2021 oli voimassa kansallinen määräys, jonka perusteella raskaana olevien tyttöjen katsottiin syyllistyneen moraalirikokseen ja heidät erotettiin (julkisista) kouluista pysyvästi. Ennen vuotta 2002 käytännöt vaihtelivat alueellisesti.
- Kansallinen toimintaohjelma väkivallan lopettamiseksi naisia ja lapsia kohtaan luotiin vuonna 2016 ja se ohjaa työtä edelleen.
- Nuorisojärjestöt, kuten UNA Tanzania (Tansanian YK-liitto), Msichana Initiative, Her Initiative, Watoto Africa Girl Up Tanzania ja She Leads, luovat turvallisia tiloja ja tekevät vaikuttamistyötä.

Suosituksia:

1. Lapsiavioliittojen, sukupuolielinten silpomisen ja lähisuhdeväkivallan kieltävien lakien tiukka toimeenpano ja tukea niiden poistamiselle

- Turvalliset ja anonyymit ilmoituskanavat lähisuhdeväkivaltaan liittyen.
- Panostetaan oikeudelliseen toimeenpanoon ja yhteistyöhön erityisesti alueilla, joilla sukupuolielinten silpomisen esiintyvyys on korkea.
- Tuetaan tyttöjä palaamaan kouluun ja pysymään koulussa raskauden jälkeen.
- Sukupuolten tasa-arvoon ja naisten ja tyttöjen oikeuksiin liittyvää kasvatusta sekä pojille että tytöille kouluissa.
- Yhteisökampanjoita naisten ja tyttöjen oikeuksista, turvallisuudesta ja kunnioituksesta.
- Torjutaan teiniraskauksia koskevia stigmoja tiedotuskampanjoiden avulla ja panostetaan seksuaalikasvatukseen.

2. Laajennetaan nuorisoystävällisiä terveyspalveluja

- Varataan tarpeeksi rahaa palveluntarjoajien kouluttamiseen.
- Varmistetaan palveluiden käyttäjien yksityisyys.
- Laajennetaan palvelut myös kaupunkien ulkopuolelle.

3. Kansallinen nuorisoneuvosto

- Kansallisen nuorisoneuvoston perustamista on ehdotettu, mutta sitä ei ole vielä toteutettu.
- Neuvosto toimisi itsenäisenä, nuorten johtamana elimenä, joka edustaa nuoria kansallisessa päätöksenteossa ja koordinoi nuorten osallistumista eri sektoreilla
- Neuvoston avulla voitaisiin varmistaa, että nuorten ääni vaikuttaa politiikkaan, strategioihin ja budjetteihin

4. Sisällytetään mielenterveydestä huolehtiminen koulujen opetussuunnitelmaan

- Tehdään yhteistyötä mielenterveysalan ammattilaisten ja nuorten ryhmien kanssa suunnitteluvaiheessa.
- Luodaan kulttuurisesti relevantteja ohjelmia.

Muita suosituksia:

- Edistä pohjoisen ja etelän välistä nuorisoyhteistyötä: Tehdään yhteisiä projekteja kuten digitaalinen tarinankerronta, virtuaaliset vaihdot ja yhteiset vaikuttamiskampanjat.
- Tuetaan nuorten tekemää tiedonkeruuta ja tutkimusta: Osallistavat menetelmät tuottavat nuorisolähtöistä dataa, joka tukee päätöksentekoa paikallisesti ja kansainvälisesti.
- Lisätään rahoitusta mielenterveys- ja seksuaali- ja lisääntymis-terveysohjelmille: Suunnataan varoja nuorten johtamiin tai yhdessä nuorten kanssa suunniteltuihin hankkeisiin, joilla on todistettua vaikutusta.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET NUORTEN ELÄMÄSSÄ

Mitä SDG 3 ja 5 merkitsevät meille Tansaniassa

Kiitos!

